

Programa

I

S. Rakhmaninov (1873-1943)

Concert num. 3 per a piano i orquestra en re menor núm. 3, op. 30

Allegro ma non tanto

Intermezzo: Adagio

Finale: Alla breve

II

R. Wagner (1813-1883)

Obertures, preludis, interludis

“Els mestres cantaires de Nüremberg” *Obertura del 1er Acte*

“Tristany i Isolda” *Obertura i Mort d’Amor*

“La Walkiria”

“Lohengrin” *Obertura del 3er Acte*

Comentaris

S. Rakhmaninov (1873-1943)

Concert num. 3 per a piano i orquestra en re menor núm. 3, op. 30

Hi ha una pel·lícula molt interessant amb aquest Concerto com a tema fonamental. Tracta del pianista australià David Helfgott, un personatge turmentat per una psicologia malaltissa, i es diu *Shine*.

L'obra és de 1909. Tècnicament temible, fins al punt que el seu dedicatari, el gran pianista Hofmann, refusa estrenar-la, i ho ha de fer el mateix compositor. Música de virtuós, seguint el model vuitcentesc de Paganini (1r terç del s. xix). Per altra part, hi ha el prestigi de la música clàssica, i de les seves formes, igual com ja passava amb el Paganini. De fet, els tres moviments del Concerto es poden analitzar com a variants de la forma sonata. Altres significats vénen de les referències a la seva pròpia música, p.e. al 2n concerto, o a temes russos, folklòrics o litúrgics. També cita els comp. russos q ell admirava, esp. Txaikovsky i Skriabin.

1909 és l'any de la Setmana Tràgica de Bcn, on els treballadors s'alçaren contra les lleves obligatòries d reservistes (casats i ab criatures) per anar a fer la guerra al N d'Àfrica (al servei d'uns capitalistes q hi tenien propietats i mines) i foren reprimits brutalment. Podies alliberar-te de la lleva si pagaves 6.000 rals. Terrassa va tenir-hi un paper crucial. Els disbarats gravíssims per totes dues bandes, que culminen amb l'afusellament de Ferrer i Guàrdia, prefiguren els crims de la guerra dels anys 30.

El 1910 Mahler estrena la seva 8° i acaba la 9^a. També és l'any de l'Ocell d foc de Stravinsky, del 1r quartet d Bartók, de *Prometeu o el poema del foc* de Skriabin, i de les 5 Peces x a orq. de Schönberg.

Al costat d'aquesta música culta, en part molt difícil d'escoltar encara avui, hi ha però una voluntat d'acostar el llegat de la música culta o clàssica al públic majoritari: sobretot, aquesta idea es manifesta en el món del teatre musical. P.e. *La fanciulla del west* d Puccini, o les operetes de Franz Lehár, o la música de Gershwin i, poc més tard, de Kurt Weill.

R. Wagner, Obertura dels Mestres cantaires

No és una òpera mitològica, sinó del s. xvi, i a més comèdia, no tragèdia. Però sí que se suma a l'esforç de Wagner i dels seus contemporanis, ja des del xviii, per convertir el seu país en una cultura digna d'estar al costat de la francesa, la italiana, o l'espanyola/castellana.

L'obertura és festiva, solemne, i un dels arguments de l'òpera hi apareix, convertit en música: és la polifonia, que significa en aquest cas la saviesa musical, la mestria artística a què fa referència el títol de l'òpera. L'amor hi és només excusa: el cavaller Walther von Stolzing i Eva serveixen sobretot per posar de relleu que la inspiració genuïna és més important que les regles de composició poètica, i així justificar l'actitud trencadora del compositor.

Tristany: Obertura i Mort d'Amor

Mitologia cèltica: Tristany fa un servei al seu rei Marc, però s'enamoren ell i la promesa del rei per culpa d'un beuratge màgic, i és un amor tràgic pq acaba amb la *Mort d'amor* (la 2ª peça del concert, q Wagner anomenava 'Transfiguració d'Isolda') i pel conflicte de fidelitats que representa.

La peça va tenir una influència enorme en la música posterior, la del postromanticisme. Se senten ecos del Tristany i del seu acord en molta música de Mahler, de R. Strauss, de Scriabin, de Reger, etc. Encara avui exerceix una fascinació molt especial: és una música embuixadora, que incita a abandonar-s'hi, deixant caure tota resistència.

Walkíria Acomiadament de Wotan i Foc Màgic [sic: ha de dir 'Comiat']

La tetratologia *L'anell del nibelung*: L'or del Rin, La valquíria, Siegfried, L'ocàs dels déus. Segons la mitologia germànica les valquíries, encapçalades per Brünnhilde, serveixen per portar els herois caiguts en combat cap a Walhall, per fer costat al seu pare, el déu Wotan, en cas que el nan Alberich el volgués atacar. Aquesta tasca, la fan acompanyades de la famosa cavalcada de les valquíries. La van aprofitar a *Apocalypse now* (1979) per a una escena també de guerra, contra la guerra. Però al concert no la sentirem; enlloc d'això ens interpreten el *Comiat de Wotan i Foc Màgic*. Representa el final de tota l'òpera, quan Wotan s'acomiada de Brünnhilde, la seva filla gran, amb un bes que la converteix en mortal, i que l'obligarà a seguir l'home que la trobi. Per posar-ho més difícil a aquest heroi futur, que serà Siegfried, la posa a sobre una penya en flames: qui se n'espanti, no ho provarà. Això era un càstig per haver interferit en una decisió de Wotan que Brünnhilde, per pietat humana, va intentar assuaujar.

Lohengrin 3r acte

Lohengrin és el fill de Parsifal, rei del Grial, tot i que històricament Wagner compon el seu *Parsifal* al final de la seva vida. Algú l'envia a la princesa de Brabant¹ x protegir-la de tot d'insídies, i ell arriba (i se'n va) a dalt d'un cigne, per comptes de cavall. L'única condició que se li posa a Elsa és que no li pregunti el nom, ni d'on ve, ni cap altra clarícia: això del Grial és secret. Ella, trencant el jurament, acaba precipitant la partida de l'heroi, just quan semblava que s'entien d'allò més bé. Una llàstima. Fa pensar en Zeus i Semele, la mare de Dionís. Mentrestant, Wagner ha tingut temps de deixar-nos la famosa marxa nupcial, i sobretot la nova forma de l'òpera seguida, sense els talls habituals en el gènere entre recitatiu, ària, etc. Això dóna realisme a la representació. Tot i així, sovint encara es reconeixen les àries i els ensembles, i va bé per orientar-se.

---

¹ Brabant era un principat medieval molt important i ric, que correspon a una bona part de l'actual Flandes, incloent ciutats com Anvers, Brussel·les o Breda. El nacionalisme al. havia dipositat en aq regió i en el seu rei d'aquell temps, Enric i, el significat d'un fundador de la nació alemanya.

També és la primera vegada que Wagner fa servir allò dels *leitmotive!* P.e. la pregunta (o la seva prohibició, millor dit), o el sant grial tenen un motiu propi, que surt a l'orq. cada vegada que se'n parla.

El 3r acte comença just després de l'escena del casament. Els nuvis se'n van, ben escortats pel cor del teatre, cap a la seva cambra. Amb prou feines han intercanviat 4 frases, i ja són casats: coses de l'òpera.

Joan Grimalt per a l'*Associació d'amics de la música de Terrassa*
i per al Centre cultural de la caixa de Terrassa *Unnim*, maig 2011.

Orquestra Filharmònica del Nord-est d'Alemanya, una de les tres orquestres simfòniques de la gran regió de Westfàlia ha desenvolupat una gran varietat d'activitats des de la seva fundació, fa seixanta anys. Gires de concerts de gran èxit han portat l'orquestra a la majoria dels països europeus i d'altres continents. Ha actuat a Dinamarca, Àustria, Holanda, Japó, Itàlia, França, Suïssa, Holanda, Àustria, Espanya i Estats Units. Ha tocat com a orquestra convidada a la Sala Verdi de Milà, el Concertgebouw d'Àmsterdam, KKJ de Lucerna i Tonhalle de Zuric, i les grans sales dels Festivals de Salzburg i Viena.

Figures de l'òpera com Anna Netrebko, Renée Fleming, Plácido Domingo, José Cura o Jonas Kaufmann sovint han estat acompanyats pels 78 músics d'Herford a les seves gires per Alemanya, que comprenen les sales filharmòniques de Colònia, Berlín, Munic, Leipzig (Gewandhaus), Alter Oper de Frankfurt, etc. L'Orquestra ha enregistrat més d'un centenar de discos i CD, i també ha fet enregistraments per la ràdio. Altres importants activitats en la vida musical de l'orquestra són els concerts educatius i escolars per al públic del matí.

Eugene Tzigane, Director

Eugene Tzigane es va consolidar ràpidament com un artista revelació, amb nombrosos premis internacionals de direcció orquestral. Des que va guanyar el Concurs Fitelberg, Tzigane ha continuat dirigint a Polònia contractat per la Filharmònica de Cracòvia, la Filharmònica de Silèsia, la Beethoven Academie Orchester, la Polish Baltic Chopin Philharmonic, etc.

Després d'obtenir el segon premi en el Concurs de Direcció Solti va ser convidat a dirigir moltes orquestres alemanyes de primera fila, fins i tot l'Orquestra Simfònica Alemanya de Berlín, la Nordwestdeutsche Philharmonie i la Filharmònica de Duisburg.

L'any 2009 va debutar a la Òpera Estatal de Baviera, en una nova producció de *Così fan tutte*. Els seus projectes d'òpera inclouen la nova producció del *El ratpenat* el 2011 a l'Òpera de Frankfurt, així com la reposició en aquella mateixa ciutat en la temporada 2011-2012 de la producció guanyadora del guardó 2007 de *Così fan tutte*.

Al Concurs de Zagreb va ser premiat a més amb el Premi Especial a la millor interpretació artística per la Societat Croata d'Artistes Músics. Va debutar amb la Filharmònica de Zagreb al maig del 2009. El 2008 es va presentar amb la Filharmònica i el Cor de Cracòvia en un concert que es va gravar per a la Ràdio Polonesa al Festival de Música de Cracòvia. En la temporada 2007-2008 va ser director adjunt d'Alan Gilbert a la Reial Filharmònica d'Estocolm. Té un màster en direcció orquestral de la Juilliard School.

Fabio Bidini, Pianista

Després de guanyar primers premis en diversos concursos de piano europeus, el seu èxit en el Concurs Internacional de Piano Val Cliburn li va obrir les portes a una carrera internacional en creixement constant. El 1992 va debutar al Barbican Center de Londres amb l'Orquestra Simfònica de Londres i poc després als Estats Units amb l'Orquestra Simfònica d'Atlanta. Des d'aleshores ha estat convidat per les orquestres més importants del món (Simfònica de San Francisco, Simfònica de Dallas, Orquestra del Festival de Budapest, Philharmonia Orchestra, Orquestra de la BBC de Gal·les), tocant a les sales més famoses (Carnegie Hall, Royal Festival Hall, Davies Hall, Rudolfinum de Praga, etc.), sota la direcció de mestres com: Fischer, Kocsis, Noseda, López Cobos, Sitkovetsky i Maksymiuk, entre d'altres.

El seu amplíssim repertori inclou 84 concerts de piano i altres obres per a piano del barroc a l'era moderna. Fabio Bidini és també molt sol·licitat per interpretar música de cambra. Ha col·laborat amb l'American String Quartet, el Quartet Janáček, el Quartet Brodsky, Nikolaj Znaider, Eva Urbanova, Zoltan Kocsis, Dmitri Ashkenazy, Wendy Warner i Sabrina-Vivian Höpcker.

Des del 2005 Bidini va ser professor de piano de la Universitat de les Arts de Berlín, i des del 2009 és professor de l'Escola Superior de Música Hanns Eider de la mateixa ciutat. És artista oficial de Steinway des del 1992.